

АНОТАЦІЯ

Цзю Дутін. Професійна підготовка майбутніх фахівців з графічного дизайну у закладах вищої освіти КНР. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 – професійна освіта (за спеціалізацією). Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Харків, 2022.

Дисертаційна робота є науково-педагогічним дослідженням проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну у закладах вищої освіти КНР.

Зазначена проблема актуалізується низкою суперечностей між:

– потребою держави у фахівцях із високим рівнем проєктної культури та недосконалістю професійної підготовки відповідних фахівців у системі дизайн-освіти, суперечливістю підходів до викладання графічного дизайну в КНР;

– потребою розвитку системи дизайн-освіти в КНР та недостатньою розробленістю структури, змісту й організаційно-педагогічного інструментарію професійної підготовки фахівців з дизайну;

– традиційною системою професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну у КНР, що зумовлена класичними підходами до освіти, та необхідністю застосування сучасних педагогічних підходів, що забезпечують реалізацію інтеграційних зв'язків між навчальними дисциплінами, орієнтують освітній процес до проєктивної творчої детермінації, спрямовуючи зусилля на формування проєктної культури майбутніх фахівців з графічного дизайну, готовності організовувати ефективну художньо-проєктну діяльність;

– потребою української наукової спільноти в отриманні об'єктивних даних щодо змісту, форм, методів і технології фахової підготовки художників-дизайнерів у закладах вищої освіти Китаю та низьким рівнем інформованості щодо функціонування системи вищої дизайн-освіти у цій країні.

Виявлені суперечності та необхідність їх успішного розв'язання мотивують актуальність дослідження, проблема якого полягає в пошуку балансу між традиціями й інноваціями у професійній підготовці майбутніх фахівців із графічного дизайну в КНР, гармонізації теоретико-методологічних і методичних засад дизайн-освіти у західної та східної педагогіки.

Виокремлено критерії професійної компетентності майбутніх фахівців з графічного дизайну в процесі художньо-проектної діяльності, а саме: *когнітивний* (сформованість професійних знань, необхідних для створення графічних проєктів), *мотиваційно-ціннісний* (внутрішня мотивація до професійної діяльності, розуміння цінності набутих знань і своєї місії в естетичному розвитку суспільства), *діяльнісний* (художньо-проектні вміння, здатність до здійснення дизайн-проектування тощо), *рефлексивно-оцінний* (уміння аналізувати, контролювати й адекватно оцінювати власний потенціал, мати навички саморефлексії, самовдосконалення), *соціальний* (виявляти готовність професійно співпрацювати, досконало володіти діловим і міжособистісним спілкуванням), *особистісний* (прагнення до професійного зростання, сформованість інтелектуальних і загальнокультурних якостей, аналітичного мислення, креативності, відповідальності). Обрані критерії дають змогу не лише отримати інформацію про ефективність запропонованих форм і методів підготовки до професійної діяльності, а й чітко проаналізувати динаміку розвитку майстерності, оцінити рівень сформованості професійного досвіду на кожному етапі підготовки графічних дизайнерів.

Узагальнено досвід професійної підготовки майбутніх графічних дизайнерів у вищих закладах освіти КНР. Визначено напрями імплементації китайського досвіду щодо професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну на прикладі застосування авторського інтегрованого курсу «Основи креативності в графічному дизайні», який поєднує китайську стилістику з європейськими, у тому числі українськими дизайнерськими традиціями.

Наукова новизна і теоретичне значення дисертаційної роботи полягає в тому, що вперше:

здійснено цілісне дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну у закладах вищої освіти КНР;

уточнено понятійно-термінологічне поле дослідження («design», «графічний дизайн», «професійна компетентність» тощо) та *розкрито* підходи до визначення сутності цих ключових понять, зокрема з'ясовано, по-перше, що термін «дизайн» у КНР є достатньо новим і синонімічно наближеними до словосполучення «художнє конструювання», що пов'язано з особливостями китайської мови; по-друге, «графічний дизайн», з одного боку, виступає окремою галуззю художньо-проектної діяльності, котра ґрунтується на створенні візуальних повідомлень, що поширюються за допомогою засобів масової комунікації, а з іншого, – це візуальна мова інформаційного суспільства ХХІ ст., яка осмислюється з позицій образотворчої та художньо-проектної діяльності творчого характеру. На підставі цього професійна підготовка майбутніх фахівців з графічного дизайну уможлиблює набуття ними образотворчих, графічних, цифрових (інформатичних) знань, умінь і навичок художньо-проектної діяльності, творчого досвіду, у результаті чого формується професійна компетентність й готовність приймати нестандартні рішення при створенні нового дизайн-продукту високої художньої й утилітарної якості; *конкретизовано* сутність поняття «професійна підготовка графічного дизайнера»;

розкрито інтегральні характеристики психолого-педагогічних особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну й *констатовано*, що професіоналізм графічного дизайнера визначає та гармонізує співвідношення, з одного боку, його професійних знань, умінь і навичок, а з іншого, – творчих здібностей та дизайн-мислення через низку структурних компонентів (особистісно-ресурсного, креативно-операційного, проектно-конструкторського, інформаційно-компетентного та когнітивно-

діяльнісного). Такий підхід дозволяє стверджувати, що результатом професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну є набуття інтегрованої трикомпонентної єдності таких професійних компетентностей – *образотворчої, цифрової, художньо-проектної*;

схарактеризовано педагогічні умови професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну у закладах вищої освіти КНР – організаційну, мотиваційну, технологічну та методичну;

визначено критерії (когнітивний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісний, рефлексивно-оцінний, соціальний, особистісний), показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців з графічного дизайну;

удосконалено методичні підходи щодо професійної підготовки майбутніх графічних дизайнерів на основі розробленого авторського інтегрованого курсу «Основи креативності у графічному дизайні», який сприяє розвитку творчих здібностей, креативного дизайн-мислення в умовах збереження національної специфіки; організаційна форма авторського курсу забезпечує реалізацію цілей та завдань навчання майбутніх фахівців з графічного дизайну та враховує взаємодію всіх учасників освітнього процесу, у межах якого відбувається реалізація змісту художньо-проектної дизайнерської діяльності;

розроблено рекомендації щодо імплементації китайського досвіду формування професійної компетентності майбутніх фахівців з графічного дизайну в систему вищої освіти України;

подальшого розвитку набули зміст і форми професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну; технології креативного навчання та умови використання цифрових засобів у дизайн-проектуванні; методи розвитку творчих здібностей та дизайн-мислення студентів.

До наукового обігу *введено* невідомі та маловідомі джерела китайською мовою (60 найменувань), окремі факти та положення, пов'язані з розв'язанням досліджуваної проблеми.

Практичне значення полягає в тому, що матеріали дисертації забезпечують нову науково-об'єктивну інтерпретацію теорії та практики професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну, а сформульовані положення та висновки, що відтворюють особливості функціонування китайської вищої дизайн-освіти, можуть бути застосовані для вдосконалення вітчизняної системи професійної підготовки майбутніх дизайнерів.

Розроблений автором навчальний курс «Основи креативності у графічному дизайні» дає змогу ефективно організувати професійну підготовку майбутніх фахівців з графічного дизайну; набути професійний досвід, необхідний для ефективного здійснення творчої дизайн-діяльності. Результати дослідження можуть бути використані у процесі дослідження актуальних проблем дизайн-освіти та професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну в закладах вищої освіти КНР та України, при укладанні навчальних посібників з графічного дизайну, під час вивчення здобувачами освіти професійно орієнтованих дисциплін, при написанні студентами курсових і кваліфікаційних робіт тощо.

Ключові слова: *дизайн-освіта, графічний дизайн, професійна підготовка, заклад вищої освіти, КНР, Україна.*

Abstract

Ju Dongting. Professional training of future specialists in graphic design in higher education institutions in the PRC. – Qualification scientific work as a manuscript.

Dissertation work is a theoretical and pedagogical study of the problem of professional training of future graphic design specialists in institutions of higher education in the PRC.

The specified problem is actualized by a number of contradictions between:

- the need of the state in specialists with a high level of design culture and the imperfection of professional training of the corresponding specialists in the system of design education, contradictory approaches to the teaching of graphic design in the PRC:

- the need for development of the design education system and insufficient development of the structure, content and organizational and pedagogical support of design specialists' professional training;

- the traditional system of future specialists' professional training in graphic design in the People's Republic of China, which is due to classical approaches towards education, and the need to apply modern pedagogical achievements, providing implementation of integrative links between academic disciplines (orienting the whole learning process to objective creative determination) aimed at promoting the design culture of future specialists in graphic design, readiness to organize project activities;

- the need of the Ukrainian scientific community in obtaining knowledge about the content, technologies, and methods of graphic-designers' training in China's higher education institutions and the lack of reliable information sources accessibility.

The revealed contradictions and the need to address them motivate the relevance of the study, the problem of which consists in striking a balance between traditions and innovations in the professional training of future specialists in graphic design in China, the balance between understanding the basics of Western and Eastern pedagogy.

The following criteria of future specialists' professional competence in graphic design in the process of artistic and design activity have been identified: *the cognitive criterion* (formation of professional knowledge required for graphic design development), *the motivational and value-based criterion* (intrinsic motivation for professional activity, understanding of the acquired knowledge value in society's aesthetic development), *the activity criterion* (artistic and design skills, ability to engineering design, etc.), *the reflective and evaluative criterion* (ability to analyze, control and adequately assess one's own potential, possess skills of self-reflection, self-improvement), *the social criterion* (to show readiness to cooperate professionally, to master perfectly business and interpersonal communication, etc.), *the personality criterion* (striving for professional growth, formation of analytical thinking, creativity, responsibility). The selected criteria make it possible not only to gain information about the effectiveness of the proposed forms and methods of training for professional activity, but also to clearly analyze the dynamics of skill development, assess the level of professional experience formation at each stage of graphic designers' training.

The experience in future graphic designers' professional training in higher educational institutions of China is summarized. The directions of implementing the Chinese ideas on professional training of future graphic design specialists on the example of application of the author's integrated course "Fundamentals of Creativity in Graphic design," which combines the Chinese stylistics with the European one, including Ukrainian design traditions, were determined.

Scientific novelty and theoretical significance of the dissertation work consists in the fact that for the first time a holistic study of the problem of professional training of future graphic design specialists in China's higher education institutions *is conducted*; the terminological field of research ("design", "graphic design", "professional competence", etc.) *is specified*; the approaches to defining the essence of key research concepts *are revealed*; it is established that the term "design" is new for the Chinese educational system and synonymous to the phrase "artistic design" and associated with the language peculiarities; "graphic design" is a separate field of artistic

and design activities, which is based on the creation of visual messages distributed through mass communication and as the visual language of the information society of the 21st century is comprehended in the study from the perspective of visual and design activities. Based on this, the professional training of future graphic design specialists makes it possible to form pictorial, graphic, digital knowledge and skills, artistic and design experience, the ability to process general information into a visually perceived artistic image, as a result of which professional competence and readiness to make non-standard product decisions are developed; the essence of the concept “*professional training of graphic designers*” is rendered concrete.

The integral characteristics of psychological and pedagogical features of professional training of future graphic design specialists *are revealed* and it is stated that graphic designers’ professionalism should determine the ratio, on the one hand, of his professional knowledge, abilities and skills, and on the other hand, a number of components (personal and resource component, creative and operational component, design and constructive component, information and competent component, cognitive and activity component) that promote the development of creative abilities and design-thinking. In particular, this approach makes it possible for us to state that the professional training of future graphic design specialists seeks to achieve an integrated professional three-component unity: *professional visual, professional digital, professional design and competence based*.

The pedagogical conditions of ensuring professional training of future graphic design specialists in China’s higher education institutions, namely, organizational, motivational, technological, and methodological *are well defined*.

It is specified that the criteria of professional training and developed competence of future graphic designers for professional activity are the cognitive criterion, the motivational and value based criterion, the activity criterion, the reflexive and evaluative criterion, the social criterion, and the personal criterion.

Improved are the methodological approaches to professional training of future graphic designers based on the developed author’s integrated course “Fundamentals of

Creativity in Graphic Design”, which promotes the development of creative design thinking in conditions of national specificity preservation; the organizational form of the author’s course provides implementation of goals, objectives as well as the content of training of future graphic design specialists and considers the interaction of all participants of the educational process, in which frameworks the content of artistic and design activities are implemented.

The forms, methods and means of professional training of future graphic design specialists *were further developed*. The unknown and little-known sources in Chinese (60) language, separate facts and provisions related to the solution of the studied problem are introduced into the scientific turnover.

Practical significance consists in the fact that the materials of the thesis provide a new scientific and objective interpretation of the theory and practice of professional training of future graphic design specialists.

The developed author’s course “Fundamentals of Creativity in Graphic Design” makes it possible to effectively organize the professional training of future graphic design specialists; acquire professional experience required for effective implementation of graphic designer’s activity. The results of the study can be used in the process of professional training of future graphic design specialists in institutions of higher education in the PRC and Ukraine in the retraining of scientific and pedagogical staff of extramural and distance learning universities, teachers, etc.

Key words: *graphic design, design education, professional training, higher education institution, PRC, Ukraine.*

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Стаття, що індексується в міжнародній наукометричній базі даних Scopus:

1. Цзю Дутін, Паньок Т. В., Дай Чжен Project activities in the professional training of future designers (based on China's educational experience). *Art, Design & Communication in Higher Education*. 2022. Vol. 21 (1). С. 23-42. (Scopus, Q2).

Статті, у зарубіжних періодичних наукових виданнях:

2. Dongting Ju. The role of the creative-competent approach in the process of training of future graphic design specialists. *European humanities studies: State and Society*. 2019. № 2. P. 72-83 (Poland – Ukraine).

3. Цзю Дутін. 未来平面设计师职业准备的形成标准研究. 《进展:教学与科研》. 2022 年第 2 期 | 鞠東庭 215-218. (Критерії сформованості професійної готовності майбутніх спеціалістів з графічного дизайну. *Прогрес: навчання та дослідження*. 2022. № 2. С. 215-218).

Статті у наукових фахових виданнях України:

4. Цзю Дутін. Педагогічні аспекти підготовки професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. Серія: Педагогіка і психологія. 2020. № 2 (20). С. 188-195.

5. Цзю Дутін, Дай Чжен. Нові підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців з дизайну (освітня траєкторія КНР). *Молодь і ринок*. 2022. № 7-8 (205-206) С. 163-168.

Статті в інших наукових виданнях:

6. Цзю Дутін. Фахова компетентність як головний чинник підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну. *Professional Art Education Scientific Journal*. 2021. №2 (1). С. 20-27.

鞠東庭
 cn=鞠東庭 email=673990721@qq.com
 c=CN cn=鞠東庭 email=673990721@qq.com
 c=CN
 2022.11.01 13:30:08 +08:00 鞠東庭

Матеріали конференцій та тези доповідей:

7. Цзю Дутін. Особливості підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну у закладах вищої освіти. *Цивілізаційний поступ сучасної освіти і науки: виклики, проблеми, перспективи*: матер. X наук.-практ. конф. ХНПУ ім. Г. С. Сковороди (15 – 16 квітня 2019, Харків). Харків, 2019. С. 277-278.

8. Цзю Дутін. Роль художнього методу у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців з графічного дизайну. *Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ*: зб. тез між нар. наук.-практ. конф. (16 – 17 листопада 2019, Київ). Київ, 2019. С. 297-300.

9. Дай Чжен, Цзю Дутін Розвиток креативності як один з головних чинників професійної підготовки майбутніх дизайнерів. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. (23 квітня 2020, Київ). Київ, 2020. Т. 2, С. 315-319.

10. Цзю Дутін. Роль естетичного компонента у професійній підготовці графічного дизайнера. *Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів*: зб. матер. всеукр. наук.-практ. конф. (26 – 27 листопада 2020, Кривий Ріг). Кривий Ріг, 2020. С. 83-86.

11. Цзю Дутін, Дай Чжен Комплексний підхід у підготовці майбутніх дизайнерів: національні традиції та європейський досвід викладання. *Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні: європейський контекст і вітчизняні практики*: зб. матер. міжнар. наук.-практ. семінару (Харків, 28 – 29 жовтня 2021 р., Харків). Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. С. 132-139.

Навчально-методичні праці

12. Цзю Дутін. Основи креативності у графічному дизайні: навч. посіб. Харків-Чанчунь: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. 122 с.

13. Цзю Дутін, Ван Чжо. Плоский програмний додаток. «Преса авіаційної галузі». Підручники з образотворчого мистецтва та дизайну для вищих навчальних закладі. Пекін. 2020. 192 с. (王卓, 鞠東庭.平面设计应用.航空工业出版社(北京).2020年.192页(高等院校艺术设计专业精品系列丛书).